

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 6 juni 2010

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om barn, ungdom och idrott på idrottsforum.org

Den 20 november 1989 var en historisk dag för världens barn. Då antog FN:s generalförsamling konventionen om barnets rättigheter, som nu är en internationell, juridiskt bindande konvention, ratificerad av större delen av jordens länder, också Sverige. Med konventionen har alla som jobbar för barns rätt till trygghet och säkerhet, till exempel inom idrotten, fått ett normativt instrument att luta sig mot. I Sverige har den organiserade idrottsrörelsen integrerat konventionens grundsatser i sina policy- och måldokument för barn- och ungdomsidrotten. Möjligen har tillkomsten av konventionen också bidragit till en vitalisering av forskning om barn och barndom. Vad betyder det att anlägga ett barnperspektiv på exempelvis idrotten? Det kan, svarar Susanna Hedenborg, handla om att synliggöra barn och vad barn gjort, att värdera beslut utifrån dess konsekvenser för barn, att lyfta fram barnets röst i alla sammanhang. En som på olika sätt tar tillvara barnperspektivet inom idrottsforskningen är australiensaren Richard Light i boken *Sport in the Lives of Young Australians* (Sydney University Press). I sin recension av Lights bok framhåller Hedenborg författarens förmåga att låta barnen komma till tals och förmedla sina känslor och erfarenheter från vitt skilda idrottsliga kontexter. Vår recensent rekommenderar boken som kurslitteratur för såväl idrottslärare som idrottsvetare.

Barnet och idrotten

Susanna Hedenborg

Institutionen för idrottsvetenskap, Malmö högskola

*Richard Light***Sport in the Lives of Young Australians**

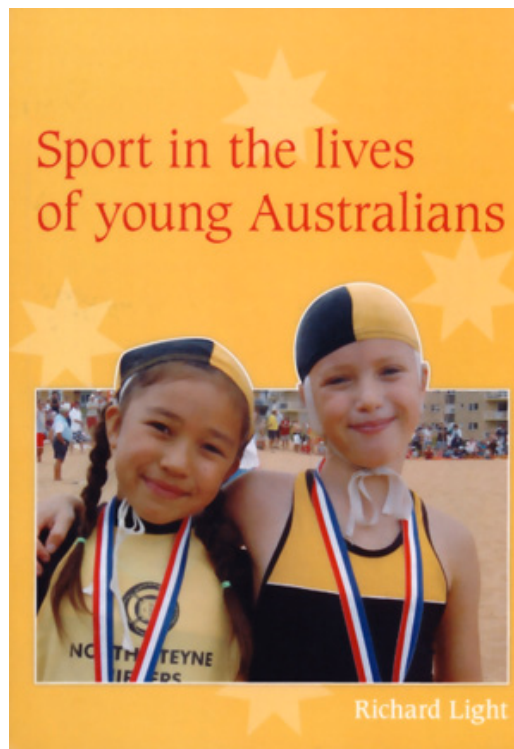
163 sidor, hft., ill.

Sydney: Sydney University Press 2008

ISBN 978-1-920898-90-8

En ofta upprepad fras vad gäller barns förhållande till idrott i Sverige och internationellt är att idrotten, tillsammans med skolan och familjen, utgör en av de viktigaste socialisationsmiljöerna. Trots det är det få idrottsvetenskapligt intresserade forskare som använder sig av det som den nya barndomssociologin skulle kalla ett "barnperspektiv".^[1] Det handlar, för det första, om att synliggöra barn och vad barn gjort. För det andra kan ett barnperspektiv innebära att man i varje politiskt eller ekonomiskt beslut funderar över vad detta skulle få för konsekvenser för barn och ungdomar. För det tredje kan ett barnperspektiv betyda att forskningen lyfter fram barnens röster. Att den nya barndomssociologin hittills inte varit en inspirationskälla är synd tycker jag, eftersom idrottsforskning inte sällan skylls för att vara normativ. Genom barndomssociologins insikter tror jag att idrottsforskarna skulle kunna komma längre i sina kritiska reflektioner kring barnidrotten. Richard Lights bok *Sport in the lives of young Australians* utgör ett bra exempel på att det är möjligt. Även om han inte nämner barndomssociologin som en inspirationskälla är det tydligt att han både synliggör barn och låter barn komma till tals.

Light inleder sin bok med att visa att idrotten spelar en stor roll för barn och unga – både för att barn och unga utövar idrott och för att hela den australiensiska kulturen och självförståelsen är genomsyrad av idrott. Den

Richard Light

australiska kontexten tydliggörs tidigt i boken och Light visar att barn och unga kommer i kontakt med idrotten på flera sätt genom å ena sidan idrottsämnet och skolidrotten, å andra sidan föreningsidrotten (sport in clubs). När det gäller skolidrotten understryker Light att denna skiljer sig starkt mellan de statliga och de privata skolorna. De senare har sedan länge använt skolidrotten som ett sätt att profilera sig. Läsaren får också veta att staten under det sena 1980-talet, i en rapport där idrott i skolan undersöktes, uttryckte oro över att idrottsämnet hade förlorat status. Dessutom hade antalet utbildade idrottslärare liksom idrottstimmar minskat och ämnet hade oklara syften och läromål. Det här är en oro som präglar ämnet inte bara i Australien. Det intressanta är att man i Australien, enligt Light, har lyckats att förändra ämnet genom att skriva fram nya mål. I en förlängning har det lett fram till en ny undervisning i idrottsämnet, vilket inte längre ses som ett tillfälle att rekrytera en framtida idrottselit. När det gäller föreningsidrotten framhåller Light att 63 procent av alla barn mellan 5 och 14 år deltar i denna. Andelen har ökat under de sista 10 åren och fler pojkar än flickor deltar. De mest populära (organiserade) idrotterna är fotboll och simning för pojkar och ”netball” och simning för flickor.

Men boken handlar inte bara om att synliggöra barns- och ungas idrottsutövning. Ett viktigare syfte är att begripliggöra barns och ungas egna erfarenheter av och föreställningar om idrott. Boken består av sex olika fallstudier: maskulinitet och rugby; fotboll och identitet, barns förståelse av idrottens mediarepresentationer; viktiga beståndsdelar i kulturen kring livräddningsklubbarna; utveckling av pedagogiken kring spelträning och barns motivation

för simträning. Fallen kan verka disparata och i en första anblick är det svårt att förstå hur boken hänger samman. I studierna visas att unga pojkar förhandlar om sin maskulinitet i relation till olika sätt att träna rugby, att identiteten som fotbollsspelare kan vara så viktig att den kan leda till vandalism, att barn har en förmåga att se att våldet i Australisk fotboll uppmärksammas i pressen samtidigt som de själva får lära sig ”fair play”, att livräddningsklubbarna visserligen arrangerar tävlingar men att dessa framför allt uppfattas som klubbar där man umgås socialt, vilket, kanske mer förvånande, också gäller klubbar inom vilka man tränar simning, och att man som lärare och tränare kan nå långt vad gäller barns spelförståelse genom att aktivt arbeta med reflektion.

Trots att fallen är olika ger boken ett sammanhållet intryck genom att Light hela tiden låter barn och unga komma till tals. Det gör han inte minst genom att reflektera över sin metod- och teorianvändning. När det gäller metodanvändningen pekar Light på flera sätt att komma åt barns egna erfarenheter: att låta barn fotografera eller teckna sin vardag och sedan samtala med dem om bilderna, observationer och att intervjua barn eller göra enkätstudier där barn besvarar frågorna. Det är till exempel spännande att följa unga pojkars fotografier av tomma fält där man spelar fotboll eller barns fotografier av tränare. Empirin sätts i ett sammanhang av teorier om kroppsligt lärande (bland andra Lave & Wenger, 1991) och teorier som förklarar den sociala kontexten (Bourdieu) i vilken lärandet äger rum. En viktig utgångspunkt är ett konstruktivistiskt perspektiv på lärandet som ses en ständig pågående process (det vill säga inte bara något som pågår i ett klassrum) där den som lär sig något gör det genom egna tolkningar (som görs utifrån tidigare erfarenheter). Lärprocessen är dessutom socialt och kulturellt situerad, inte minst i relation till genus.

Det är genom sin strävan att synliggöra barnens egna erfarenheter boken är riktigt intressant. Bilden av barn- och ungdomsidrotten blir då komplex och spännande. Läsaren ser framför sig hur barn simtränar för att det är roligt att känna hur mycket kroppen orkar; och andra barn blir förbannade när ett, som det uppfattas, orättvist domslut vid en fotbollsmatch organiserad inom skolidrottens ramar gör att skollaget åker ut tidigt i en turnering, vilket leder till att dessa barn/pojkar inte får visa upp sina talanger på fotbollsfältet i skolan. Det är även tydligt att de barn som undersökts här mycket väl kan hålla isär och förhålla sig till mediarepresentationer av elitidrotten. Som redan påpekats är boken ett bra exempel på hur man som idrottsforskare kan använda ett barnperspektiv och jag tror att den genom sin reflekterade metod- och teorianvändning kan användas i undervisningen av både idrottslärare och idrottsvetare.

---

[1] Några svenska undantag är licentiatuppsatser av Kalle Jonasson (2009); David Cardell (2009) och Kristin Fransson (kommande studie).

© Susanna Hedenborg 2010.

 [Hitta bästa pris på boken hos Prispallen.se](#)

 [Kjøp boken fra Capris.no](#)

 [Sammenlign priser på bogen hos Pensum.dk](#)

 [Buy this book from Amazon.co.uk](#)

 [Buy this book from Amazon.com](#)

